

Sygn. akt: I Cgg 19/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 czerwca 2016 roku

Sąd Okręgowy w Gliwicach I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodnicząca:	SSO Barbara Przybylska
Protokolant:	st. sekr. sądowy Barbara Malicka

po rozpoznaniu w dniu 22 czerwca 2016 roku w Gliwicach

sprawy z powództwa P. S., K. P.

przeciwko (...) Spółce Akcyjnej w K.

o zapłatę

- 1) zasądza od pozwanej na rzecz powodów solidarnie kwotę 58550,29 (pięćdziesiąt osiem tysięcy pięćset pięćdziesiąt i 29/100) złotych z ustawowymi odsetkami od 4 lipca 2014 roku do 31 grudnia 2015 roku i odsetkami ustawowymi za opóźnienie od 1 stycznia 2016 roku;
- 2) umarza postępowanie w pozostałej części;
- 3) koszty zastępstwa procesowego pomiędzy stronami wzajemnie znosi;
- 4) nakazuje pobrać od pozwanej na rzecz Skarbu Państwa Sądu Okręgowego w Gliwicach kwotę 2941,78 (dwa tysiące dziewięćset czterdzieści jeden i 78/100) złotych tytułem nieuiszczonej opłaty od pozwu

Sygn. akt I Cgg 19/14

UZASADNIENIE

Powodowie P. S. i K. P. wnieśli w pozwie złożonym 29 lipca 2014 roku o zasądzenie od pozwanej (...) S.A. w K. - Oddział KWK (...) na ich rzecz solidarnie kwoty 69 500zł, a ostatecznie po ograniczeniu żądania - kwoty 58 550,29 zł tytułem odszkodowania za szkody wyrządzone w uprawach na działach nr (...) oraz (...), powstałych na skutek ruchu zakładu górniczego w 2013 roku – z odsetkami od dnia 4 lipca 2014 roku do dnia zapłaty.

Wnieśli także o zasądzenie od pozwanej na ich rzecz kosztów procesu wg norm przepisanych.

Uzasadniając wskazali, że są rolnikami i dzierżawią pole, które jest położone w zasięgu wpływów eksploatacji górniczej pozwanej, co powoduje znaczne osiadanie terenu i w konsekwencji zmiany stosunków wodnych, pogorszenie warunków wegetacji roślin, zmniejszenie ilości plonów, pogorszenie ich jakości i wzrost kosztów uprawy. Podnieśli, że w związku z tym ponieśli w 2013 roku szkody w plonach, które zgodnie ze zleconym przez nich operatem szacunkowym

rzeczoznawcy wyniosły 89 500 złotych. Podali, że przedsądowe próby rozwiązania sporu nie udały się, gdyż pozwana zaproponowała wypłatę zaniżonej kwoty tytułem odszkodowania, tj. 29 941 złotych.

Pozwana w odpowiedzi na pozew wniosła o oddalenie powództwa i zasądzenie od powodów kosztów procesu. Wskazała, że powodowie wydierżawili grunt, na którym już wcześniej wystąpiła szkoda górnicza w postaci niedającego się usunąć uszkodzenia gruntu, za którą to szkodę właściciel gruntu otrzymał odszkodowanie. Podniosli, że szkoda została już naprawiona, powodowie nie mają zatem podstaw do zadania odszkodowania z tytułu utraconych w 2013 roku plonów.

Sąd ustalił:

Powodowie są rolnikami i prowadzą w ramach firmy (...) s.c. działalność produkcyjno-handlową. W dniu 16 kwietnia 2013 roku zawarli umowę dzierżawy działek rolnych położonych w G. o numerach ew. (...) o łącznej powierzchni 3,2792 ha. Zgodnie z umową właścicielka - wydierżawiająca oddała powodom całą rolną powierzchnię do użytkowania i pobierania pożytków z przeznaczeniem na prowadzenie działalności rolniczej.

Działki (...) objęte są wpływami działalności górniczej pozwanej. Orzeczeniem z dnia 18 maja 1988 roku Okręgowa Komisja ds. Szkód Górniczych w G. ustaliła, że na parcelach (...) wystąpiło niedające się usunąć uszkodzenie gruntu; do odszkodowania z tego tytułu został uprawniony S. S. (orzeczenie z 28 czerwca 1988r.). Parcela (...) znajdowała się w analogicznej sytuacji górniczo-geologicznej i szkoda górnicza wystąpiła także na niej.

Pozwana wydała w dniu 25 lipca 2013 roku opinię za okres 2005-2013, stwierdzając że parcele (...) dzierżawione przez powodów znajdowały się w ww. czasie pod wpływem eksploatacji górniczej, a teren zakwalifikowano do II i III-ciej kategorii terenu górniczego.

Z uwagi na rolniczą przydatność gleb obszar dzierżawiony przez powodów nadaje się do uprawy ziemniaków, pietruszki i pora, które to warzywa w 2013r. powodowie uprawiali. Na działkach (...) nie było możliwości uprawy z powodu ich zalania.

W rejonie działek w okresie od maja do listopada 2013 roku wystąpiły niekorzystne dla upraw warunki atmosferyczne z uwagi opadu przekraczające średnie sumy opadów w tym okresie (188% w maju, 134 % w czerwcu).

Po zauważeniu negatywnego wpływu szkód górniczych na uprawy, powodowie złożyli w dniu 1 lipca 2013 roku wniosek do pozwanej o naprawieniu szkody w plonach, wskazując iż szkoda ta polega na zawodnieniu gruntu i obniżeniu plonowania.

We wrześniu 2013 roku, przed zbiorami, powodowi zlecieli wykonanie prywatnych opinii rzeczoznawcy R. M., który w operacie szacunkowym szkód górniczych powstałych w uprawach warzyw w 2013 roku oszacował szkody na 89 686,90 zł oraz A. R., który wycenił łączną wartość strat w plonach na 91 537,20 złotych.

W dniu 16 grudnia 2013 roku strony przeprowadziły oględziny szkód w gruntach i uprawach i sporządziły protokół. W imieniu pozwanej udział w oględzinach brał m.in. biegły rzeczoznawca majątkowy J. M.. Stwierdzono, że w 2013 roku wystąpiły szkody w postaci: deformacji ciągłych i nieciągłych powierzchni terenu – obniżenia, pofałdowania, progi, uskoki, zapadliska, niecki, zawodnienie stałe i okresowe, stałe, okresowe zatopienie parceli, zachwianie stosunków powietrzno – wodnych gleby, straty w uprawach. Wskazano, że zakres stwierdzonych uszkodzeń, na poszczególnych działkach wynosi:

- 30 % degradacji, 100 % straty, brak możliwości uprawy dla działki (...), zalana;
- 100% straty, brak możliwości uprawy dla działki (...), zalana;
- 50% degradacji, 100% straty, brak możliwości uprawy dla działki nr (...), zalana;

- po 40% degradacji i po 55% straty, dla działek (...) na pow. 0,3546ha (uprawa ziemniaka) i na pow. 0,3000ha (uprawa pietruszki), zbiór 12 ton;
- 30% degradacji, 70% strat dla działki (...) ma pow. 0,5760ha (uprawa pora), zbiór z całości 16 000;
- 40% degradacji, 90% straty na pow. 0, (...) i 40% straty na pow. 0, (...) dla działki nr (...) (uprawa pietruszki);
- 40% degradacji, 70% straty dla działki (...) na pow. 0,6000ha (uprawa pora);
- 40% degradacji, 50% straty dla działki (...) na pow. 0,2000ha (uprawa ziemniaka; zbiór za całość 10 500 kg).

W protokole zaproponowano jako sposób naprawy wypłatę odszkodowania za obniżone plony oraz niemożność uprawy.

Na zlecenie pozwanej rzeczoznawca majątkowy J. M. sporządził operat szacunkowy szkód rolnych, datowany na 13.12.2013 roku, wykonany na podstawie wizji lokalnej w dniu 12.12.2013 roku. Wartość odszkodowania wyliczył na 81 260 złotych, w tym 605,29 zł za niemożność użytkowania działek nr (...). Dla działek tych rzeczoznawca przyjął 100% straty. Dla pozostałych działek w operacie przyjął procentowe wysokości strat i degradacji wynikające z protokołu z dnia 16.12.2013 roku i wyliczył:

- dla działki (...) na pow. 0,3546ha uprawa ziemniaka – strata 1 978,67 zł i na pow. 0,3000ha - uprawa pietruszki – strata 3 937,50zł;
- dla działki (...) - uprawa pora – strata 33 177,60zł;
- dla działki nr (...) - uprawa pietruszki – strata 14 896,88zł;
- dla działki (...) - uprawa pora – strata 25 920 zł;
- dla działki (...) - uprawa ziemniaka – strata 744 zł.

W dniu 4 lipca 2014 roku powodowie otrzymali od pozwanej propozycję zawarcia ugody na kwotę 29 941 złotych.

(dowód: umowa dzierżawy k. 15, odpis KW k. 17-39, wypis z rejestru gruntów k. 41; wnioski k. 43, operaty szacunkowe k. 45-71, protokół k. 72, korespondencja k. 74-77, orzeczenia komisji k. 95-97, opinia geologicznych k. 98-100, operat szacunkowy k. 135-139, ugoda k. 159, wycena k. 178-192, k. 212-213, opinia biegłego z zakresu rolnictwa mgr inż. J. K. k. 320-327)

W oparciu o procentowe szacunki ubytków plonów - przyjęte w protokole z 12 grudnia 2013r. oraz w operacie szacunkowym J. M. z dnia 13 grudnia 2013r., oraz przy uwzględnieniu wartości trwałej degradacji gruntu, straty w plonach w wysokości przekraczającej wartość trwałej degradacji gruntu wyniosły:

- a) po 15% dla działki (...) na pow. 0,6546ha (55% straty minus 40% trwałej degradacji),
- b) 40% dla dz. (...) na pow. 0,5760ha (70% straty minus 30% degradacji),
- c) 50% dla dz. (...) na pow. 0,3405 ha (90% straty minus 40% degradacji),
- d) 0% dla dz. (...) na pow. 0,3405 ha (nie stwierdzono strat przewyższających wartość trwałej degradacji, tj. 40%),
- e) 30% dla dz. (...) na pow. 0,60ha (70% strat minus 40% degradacji),
- f) 10% dla dz. 161 na pow. 0,20ha (50% strat minus 40% degradacji).

Odszkodowanie w związku z ww. stratami to:

- ad a) 1 675,48 zł w uprawach ziemniaka i 3 528 zł w uprawie pietruszki,

- ad b) 25 804,80 zł,

- ad c) 13 347,60 zł,

- ad e) 20 160 zł

- ad f) 540 zł ,

łącznie 65 055,88 złotych.

Przy uwzględnieniu niekorzystnego wpływu warunków atmosferycznych na uprawy w 2013 roku w wymiarze 10% plonu całkowitego, wartość szkody to 58 550,29 złotych.

(dowód: protokół k. 72, wycena k. 178-192, opinia biegłego z zakresu rolnictwa mgr inż. J. K. k. 320-327)

Stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o powołane wyżej dowody. Dowodów z dokumentów żadna ze stron nie kwestionowała.

Sąd nie wziął pod uwagę pierwszej opinii, sporządzonej przez biegłą A. K. na okoliczność wysokości strat w plonie na działkach nr (...) w 2013r. w stosunku do wydajności, jaka mogłaby być przez powodów osiągnięta gdyby nie wpływy górnicze – z uwzględnieniem struktury upraw i wskazań procentowych degradacji zawartych w tabeli k. 72 verte. O ile opinia została sporządzona zgodnie ze zleceniem i zawierała konkretne stanowisko biegłej, to jednak podczas ustnej opinii uzupełniającej - dopuszczonej celem wyjaśnienia zarzutów pozwanej i odpowiedzi na wątpliwości sądu i stron – biegła nie potrafiła w sposób logiczny uzasadnić własnej opinii i wniosków z niej płynących ani przyjętej metodologii. Oświadczenia biegłej składane w trakcie uzupełniania opinii winny być zrozumiałe dla osoby, które nie jest specjalistą w danej dziedzinie, winny pozwalać na ocenę, czy są one logiczne, spójne i wiarygodne czy też nie, a w przypadku biegłej ustna opinia nie wyjaśniła żadnych wątpliwości. Biegła nie była w stanie podać podstawy wniosków swojej opinii, co nie powodowało samo przez się, że jej opinii pisemna była błędna, lecz spowodowało, że Sąd nie był w stanie tego ocenić i przypisać pisemnej opinii przymiotu wiarygodności, a w konsekwencji podzielić jej treści i wniosków. Ponadto pozwana zarzuciła, że opinia nie była opinią autorską, wskazując iż biegła oparła się na prywatnej opinii pana M., sporządzonej na zlecenie strony powodowej. Zdaniem pozwanej biegła nie potrafiła w sposób jednoznaczny wyjaśnić, jak sporządziła swoją opinię. Dlatego też Sąd uznał za zasadne dopuszczenie opinii z dowodu innego biegłego – na tożsamą okoliczność i - zgodnie z wnioskiem stron - przy uwzględnieniu warunków atmosferycznych w roku 2013 r. oraz bez uwzględnienia aktualnie istniejących urządzeń hydrotechnicznych.

Ustalając wysokość należnego odszkodowania Sąd oparł się zatem na opinii biegłego sądowego J. K.. W ocenie Sądu opinia była rzetelna, spójna, logiczna, a jej wnioski zostały poparte stosownymi wyliczeniami. Biegły wyliczając stosowne odszkodowanie wziął pod uwagę protokół z oględzin gruntów sporządzony po wizji lokalnej przeprowadzonej przez powodów i przedstawicieli pozwanej, przez nich podpisany i nie kwestionowany przez strony (oświadczenie stron złożone w toku postępowania – k. 172). Opinia została wykonana zgodnie ze zleceniem Sądu. Żadna ze stron nie zakwestionowała opinii, nie wniosła zastrzeżeń do wyliczeń; powodowie nie sprzeciwili się przyjętemu przez biegłego procentowemu wpływowi warunków atmosferycznych na plony w 2013 roku, choć podnieśli, że ich zdaniem został policzony on dwukrotnie. W oparciu o wnioski opinii powodowie ograniczyli żądanie, wnosząc o odszkodowanie w kwocie wyliczonej przez biegłego.

Sąd zważył:

W niniejsze sprawie nie budzi wątpliwości Sądu, że powodowie ponieśli szkodę na skutek działalności pozwanej. Biorąc pod uwagę okres powstania szkód, jak i datę wniesienia pozwu, podstawę żądania pozwu stanowi ustawa prawo geologiczne i górnicze z dnia 9.06.2011roku.

Zgodnie z art. 144 ust. 1 ww. ustawy właściciel nie może sprzeciwić się zagrożeniom spowodowanym ruchem zakładu górniczego, który jest prowadzony zgodnie z ustawą. Może on jednak żądać naprawienia wyrządzonej tym ruchem szkody, na zasadach określonych ustawą. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio do innych podmiotów, których prawa majątkowe są zagrożone ruchem zakładu górniczego (art. 144 ust. 2 ww. ustawy).

Po myśli art. 145 ustawy, jeżeli ustawa nie stanowi inaczej, do naprawiania szkód, o których mowa w art. 144 ust. 1 i 2, stosuje się przepisy Kodeksu cywilnego.

Artykuł 363 § 1 k.c. stanowi, że naprawienie szkody powinno nastąpić, według wyboru poszkodowanego, bądź przez przywrócenie stanu poprzedniego, bądź przez zapłatę odpowiedniej sumy pieniężnej. Jednakże gdyby przywrócenie stanu poprzedniego było niemożliwe albo gdyby pociągało za sobą dla zobowiązanego nadmierne trudności lub koszty, roszczenie poszkodowanego ogranicza się do świadczenia w pieniądzu.

Nie ulega wątpliwości, że nieruchomości rolna dzierżawiona i uprawiana przez powodów podlega wpływom górnictwem pozwanej, w związku z którymi powstały szkody w uprawach rolnych w 2013 roku. Zaistniały zatem przesłanki odpowiedzialności pozwanej na podstawie ww. ustawy.

Pozwana zakwestionowała w odpowiedzi na pozew zasadność roszczenia odszkodowawczego, podnosząc że powodowie wydzierżawili grunt, na którym wcześniej stwierdzono niedające się usunąć szkody górnicze, za które właściciel gruntów otrzymał odszkodowanie, co oznacza że szkoda została już naprawiona. Pozwana podnosiła także brak legitymacji czynnej powodów jako niebędących właścicielami gruntów.

W ocenie Sądu zarzuty pozwanej nie mogą się ostać. Kwestia odszkodowania za szkody górnicze na nieruchomości dla jej właściciela jest odrębna od szkody, jaką ponieśli powodowie w uprawach rolnych w 2013. Powodowie jako dzierżawcy ziemi mają roszczenie odszkodowawcze od pozwanej na zasadzie art. 144 ust. 2 prawa górn. i geologicznego, gdyż poprzez ruch zakładu górniczego pozwanej została im wyrządzona szkoda majątkowa polegająca na stratach w plonach. Stwierdzone i niedające się usunąć szkody górnicze na nieruchomości nie zdyskwalifikowały bowiem wszystkich działek z możliwości uprawiania na nich warzyw. Powodowie jako dzierżawcy wykorzystywali grunty celem pozyskiwania dochodów, uprawiali warzywa, jednak z racji wpływu działalności górniczej dochody te uległy obniżeniu. Odszkodowanie za degradację działek zostało już wypłacone, i w tym zakresie zarzut pozwanej, że dokonano już rekompensaty szkody był słuszny – niezależnie od tego, komu zostało wypłacone odszkodowanie z tego tytułu. Jednakże strata w plonach wykraczająca ponad procentowy stopień degradacji winna być zrekompensowana przez pozwaną – temu, kto rzeczywiście ową stratę poniósł, a zatem powodom. Wynagrodzenie należy się w takim zakresie, o ile strata przekroczyła procent, w jakim działki zostały już „odszkodowane”. Ustalając wysokość straty, Sąd oparł się na opinii biegłego J. K. – z powodów wyżej wskazanych, zwłaszcza że pozwana nie podważała jej treści i wniosków, a powodowie ostatecznie zgodzili się z wyliczoną kwotą, ograniczając powództwo do odszkodowania wskazanego przez biegłego. Biorąc pod uwagę powyższe Sąd uznał, iż zasadnym jest zasądzenia na rzecz powodów solidarnie – jako prowadzących spółkę cywilną - kwoty 58 550,29 zł tytułem odszkodowania. W pozostałym zakresie powództwo umorzono wobec jego wycofania.

Sąd uwzględnił powództwo także co do żądania odsetek, które zasądzono od dnia 4 lipca 2014 roku, to jest od dnia udzielenia przez pozwaną odpowiedzi w przesądowym postępowaniu między stronami i propozycję wypłaty 29 941 zł, niezaakceptowaną przez powodów. W tym zakresie Sąd oparł rozstrzygnięcie na art. 455 k.c., zgodnie z którym jeżeli termin spełnienia świadczenia nie jest oznaczony ani nie wynika z właściwości zobowiązania, świadczenie powinno być spełnione niezwłocznie po wezwaniu dłużnika do wykonania.

W zakresie, w jakim powodowie ograniczyli żądanie sąd postępowanie umorzył na podstawie art. 355 kpc.

Na zasadzie art. 100 kpc koszty zastępstwa procesowego pomiędzy stronami zostały zniesione, gdyż powodowie nie utrzymali się w całości przy swoim pierwotnym żądaniu. Natomiast wobec zwolnienia strony powodowej od kosztów

sądowych z mocy ustawy, Sąd zasądził od pozwanej na rzecz Skarbu Państwa kwotę 2 941,78 zł tytułem nieuiszczonej opłaty od pozwu.